

Területrendezési ajánlások Békés megye területrendezési tervéhez

A megyei területrendezési terv érvényesítését és alkalmazását, valamint a településrendezési tervek készítését és használatát elősegítő ajánlások

I. fejezet

A MEGYE TÉRSZERKEZETÉRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

1. Erdőgazdálkodási térség

- a) A meglévő természetes, természetközeli állapotú erdők fenntartásával, erdőtelepítésre alkalmas új területek kijelölésével, erdők telepítésével javasolt elérni, hogy Békés megye átlagos erdősültsége a jelenlegi 4,2 %-ról 12 %-ra növekedjen. Az erdőtelepítések egyaránt szolgálják a racionális földhasználat kialakítását, valamint a kiváló termőhelyi adottságú szántóterületek védelmét.
- b) Alapvető kívánalom, hogy a meglévő erdőterületeket ne vonják belterületbe, illetve azokat ne minősítsék beépítésre szánt területté. Az erdőtelepítésre figyelembe vehető területek kiválasztásánál a termőhelyi adottságokat, a talajok termőképességét, a mezőgazdasági művelésre való alkalmasságot, valamint a környezetvédelmi és természetvédelmi igényeket javasolt figyelembe venni.
- c) A meglévő erdők fenntartásánál, új erdők telepítésénél fokozott szerepet kell kapni a védelmi, egészségügyi, szociális és turisztikai rendeltetésnek. Védelmi rendeltetésű erdőket egyrészt az ökológiai hálózat rendszerszerű fejlesztése érdekében természetvédelmi, másrészt árvízvédelmi, talajvédelmi, levegőtisztaság-védelmi és településvédelmi céllal indokolt telepíteni. Az egészségügyi-szociális és turisztikai erdők telepítésére a településegységek, nagyobb települések és üdülőterületek környezetében kell törekedni. Előnyben javasolt részesíteni a pollenben szegényebb és kevésbé allergizáló fafajtákat. Az egykori zártkerteket — alkalmasság esetén — javasolt településvédelmi célú erdőtelepítés útján hasznosítani.
- d) A megyében az erdőgazdálkodási térségek változtatásánál kiemelt jelentősége van a vízgazdálkodási érdekeknek, így az árvízvédelmi okok miatt nem javasolt a Fehér-, Fekete-, Sebes-Körös és a Berettyó hullámterének és a gátak védősávjainak erdősítése. A természeti területnek minősülő, nem őshonos fafajokból álló hullámtéri erdőkben az állományszerkezet-átalakításra kell a hangsúlyt fektetni.

- e) A megye védett tájainak erdőterületein az elsődleges természetvédelmi rendeltetés mellett meghatározó a védelmi és közjóléti (egészségügyi-szociális, turisztikai) funkció is, ezért ezeken a területeken indokolt összehangolni a vízgazdálkodás, a táj- és természetvédelem, az ökoturizmus, valamint az erdőgazdálkodás szempontjait, védett természeti területen lévő erdő esetén a természetvédelmi érdekek elsődlegessége mellett.
- f) A megye azon területein, ahol a fennmaradt nedves és száraz pusztai élőhelyek, a szikes tavak természeti értékei és nyílt pusztai táj értékei védelme prioritást élvez, alkalmasság ellenére is erdőt telepíteni csak az illetékes nemzeti park igazgatóság hozzájárulásával lehet.
- g) Az erdőtelepítésből kizárandó a természetvédelmi oltalom alatt álló gyepterület, védelemre tervezett gyepterület, természeti terület, természeti területnek minősülő gyeper és részben a NATURA 2000 hálózatba tartozó erdőn kívüli természetes élőhely területe.
- h) Gazdasági erdők telepítésénél a gazdasági szempontok az irányadók, a természeti adottságokat károsító hatások kizárása mellett. Ezért gazdasági rendeltetésű erdőket (rövid vágás fordulójú nemes nyár ültetvényeket, energia erdőket stb.) csak a természeti terület, védett természeti terület övezeten, illetve a NATURA 2000 hálózat, vagy nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá eső területen kívül javasolt telepíteni.
- i) Erdőtelepítéseknél ahol a termőhelyi viszonyok lehetővé teszik őshonos fajok alkalmazásával előnyben kell részesíteni a természetközeli erdőtársulások létrehozását.
- j) Az erdők telepítésénél térségi szinten kiemelten kezelendők a Körös-vidék arra alkalmas területei, a nagyobb kiterjedésű szántóföldi táblák szélvédő fásításai, az ökológiai hálózat hiányzó elemeinek kialakítása, valamint a nagyobb települések körül véderdők létesítése.

2. Mezőgazdasági térség

- a) Termőföldön a rendeltetéstől eltérő más célú területhasználat elsősorban a gyengébb minőségű földeken és csak a legszükségesebb mértékű termőföld-igénybevétellel javasolható.
- b) A kiváló termőhelyi adottságokkal rendelkező termőföldeken (szántó, szőlő, gyümölcsös, gyeper művelési ágban) beruházások létesítésére csak kivételesen indokolt esetben kerüljön sor, ha a beruházás közérdekű célt szolgál és más kisebb értékű terület nem áll rendelkezésre.

- c) Az intenzív szántóföldi művelésből kikerülő, szociális-, családi-, bio-, illetve egyéb külterjes mezőgazdálkodásra alkalmatlan területeket elsősorban őshonos fajokkal történő erdősítéssel vagy gyepesítéssel célszerű hasznosítani. A humán érdekeket figyelembe véve pollenszegény, nem vagy kevésbé allergizáló fa- és fűfélék telepítését kell szorgalmazni.
- d) Az árvíz és belvíz által veszélyeztetett mezőgazdasági területeken figyelembe kell venni az árvizek akadálymentes levezetésének feltételeit, illetve a természetett kultúrák belvízérzékenységet. Ennek megfelelően kell a művelési ágot, valamint a művelési módot megválasztani, illetve megváltoztatni.

3. Belterjes mezőgazdasági térség

- a) A legkiválóbb minőségű, árutermelésre legalkalmasabb területeket — melyek agrárpotenciáljukat tekintve kimagaslóak, környezeti szempontból pedig kevésbé érzékenyek — védeni szükséges. Ezért e területek belterületbe vonása csak a jelenlegi belterülethez közvetlen kapcsolódásuk esetén indokolt, beépítésre szánt területté pedig csak a mezőgazdasági termeléssel, feldolgozással, szolgáltatással és kereskedelemmel összefüggő céllal minősíthetők.
- b) A megye legjobb adottságú mezőgazdasági területein meg kell akadályozni a talaj fizikai, kémiai és biológiai degradációját, az erózió okozta károkat. Ennek érdekében javasolt kialakítani a tájkép védelmét is biztosító mezővédő erdősávokból, fasorokból álló zöldfolyosó hálózatot, valamint integrált, kémélő jellegű talajművelési, tápanyag-gazdálkodási és növényvédelmi eljárásokat célszerű alkalmazni.
- c) A termőhelyi adottságokat a környezetvédelem figyelembevételével maximálisan indokolt kihasználni. Erősíteni kell a minőséget, a tájjelleget, valamint a feldolgozás és értékesítés volumenét a növénytermesztésben és az állattenyésztésben egyaránt.

4. Külterjes hasznosítású mezőgazdasági térség

- a) A gyenge termőhelyi adottságokkal rendelkező, valamint talaj-, víz és élőhelyvédelem szempontjából fontos területeken védelmi- és idegenforgalmi célú erdő- és gyepgazdálkodás javasolt.
- b) A munkaerő-túlkínálat miatt az élőkommunka-igényes (pl. gyógy- és fűszernövénytermesztés, biotermesztés stb.) piacképes árut előállító szociális típusú mezőgazdaság támogatása és fenntartása indokolt.

- c) Az allergiás megbetegedések csökkentése érdekében fontos feladat a parlagterületek visszaszorítása, megfelelő területhasznosítás biztosítása és ennek szakszerű karbantartása, a gyommentesítési kötelezettség betartása.
- d) Meg kell valósítani a külterjes hasznosítású területeken lévő halastó-rendszerek többcélú hasznosítását (termelés, turizmus, öntözés, vízi élővilág megőrzése), fenntartását és környezetbe illesztését.
- e) Vízfolyások menti hullámtereken a szántóterületek erdősítése, gyepesítése javasolt, e mellett, illetve ezek részeként nagy szerepe van a ligeterdők, kaszálók és ártéri gyümölcsösök helyreállításának is, az illetékes vízügyi, földügyi és erdészeti hatóság bevonásával.

5. Települési térség

- a) Ha jogszabály másként nem rendelkezik, a település beépítésre nem szánt területeit beépítésre szánt területté minősíteni csak akkor indokolt, ha az ezzel elérni kívánt cél (lakó, gazdasági, üdülő vagy különleges terület kialakítása) beépített terület újrahasznosításával nem érhető el, vagy ehhez nincs elég beépítésre szánt terület.
- b) A települések beépítésre szánt területét nem kívánatos növelni azokon a településeken, ahol a szennyvízcsatorna-hálózat nem épült ki, vagy nem megfelelő kapacitású tisztítóműre csatlakozik.
- c) Az új beruházásokat, lakóterület-növelést elsősorban a meglévő települési területek rehabilitációs és rekonstrukciós területein indokolt elhelyezni, ennek megfelelően korlátozni javasolt új területek igénybevételét zöldmezős beruházások, ipari parkok, új lakóterületi egységek és lakóparkok céljára. Ezért preferálni, támogatni ajánlott a meglévő lakóterületek intenzívebb hasznosítását, illetve a lakatlan és funkcióját veszített, üres létesítmények újrahasznosítását. A beépített területen kívül települni kívánó zöldmezős beruházások, ipari, kereskedelmi, szolgáltató centrumok telephely-kijelölését a településrendezési tervekben szabályozni kell.
- d) A táj- és településkép védelmét figyelembe véve adott településen szükséges lehet az építménymagasság korlátozása, ezért az épített környezethez történő illeszkedés érdekében az átlagnál magasabb építmények tervezését, engedélyeztetését előzetes településképi vizsgálatához célszerű kötni, és ennek megfelelően az építési övezetekben az építménymagasságok mértékét a településrendezési tervekben kell szabályozni.

- e) A kulturális örökség és a természeti környezet szempontjából érzékeny területeken indokolt elkerülni a település hagyományos szerkezetének és jellegének megváltoztatását, a települések belterületének kiterjesztését és a közlekedési hálózat fejlesztéséhez kötődő üzletközpontok, raktárbázisok céljára új beépítésre szánt területek kialakítását.
- f) Korlátozni kívánatos, illetve szigorú feltételekhez kötni a beépítésre szánt területek bővítését, valamint területhasználatát a védett természeti területek környezetében, a kiváló termőhelyi adottságú szántó, szőlő- és gyümölcsös termőterületeken, hidrogeológiai védőterületen, belvív- és árvízveszélyes területen, továbbá ott, ahol azt a településkép-védelmi szempontok megkövetelik.
- g) Javasolt megőrizni vagy kialakítani a települések egyedi karakterét és meghagyni a települések közötti szabad területeket — különösen az agglomerációba tartozó településeknél.
- h) Javasolt az uralkodó szélirány figyelembevételével a településeket védő zöldövezeti erdők, fásítások létesítése, a belterületi zöldfelületek, parkok növelése.
- i) A lakóterületek bővítésére figyelembe vehető volt zártkertek és üdülőterületek átalakításához előfeltételként szükséges az infrastruktúra kiépítése.
- j) A történelmi településmagok rehabilitálása, a közművek lehetőség szerinti rejtett vonalvezetése a településképi megjelenés javítása érdekében ajánlott.
- k) A települések belterületei és a mellettük tervezett főútvonalak, elkerülő utak között védő-takaró zöldsávok létesítése javasolt.

6. Árvízvédelmi rendszerek és építmények

- a) A Kormány 2005/2000 (I.18.) sz. határozatának megfelelően az állam kizárólagos tulajdonában lévő elsőrendű árvízvédelmi műveket a 100 éves visszatérési idejű jégmentes árvíz elleni általános védelemre szükséges kiépíteni.
- b) A határozat nyomán elvégzendő feladatok teljes körű megvalósítása hosszú távú feladat, melyen belül a konkrét ütemezés az árvízvédelmi tapasztalatok, a talajmechanikai és más műszeres tapasztalatok során szerzett ismeretek szerint alakítható ki, a veszélyeztetett lakosság létszámának és a várható károsodás költség-haszon elemzésének figyelembevételével.
- c) A feladatok ütemezésekor irányadó:
 - sürgős feladatnak tekintendő a legnagyobb magassági hiányú, illetve az MSZ 15292 szabványban (az árvízvédelmi gátak biztonsága) előírt biztonsági tényezőknek nem megfelelő töltésszakaszok megerősítése, melyek árvízvédekezéskor nehezen megközelíthetőek, halmozottan veszélyeztetettek.

Békés megyében a sürgősen elvégzendő árvízvédelmi feladatok közé sorolandó:

- a Kettős-Körös jobb oldali töltéserősítés folytatása,
 - a repedések miatt károsodott töltésszakaszok helyreállítása,
 - a Fekete-Körös bal partján 3 db ösmeder keresztezés megerősítése,
 - a birtokviszonyok átalakulása következtében hiányzó vízoldali és mentett oldali 10 m-es védősávok rendezése,
 - a Sebes- és Hármas-Körös jobb oldali fővédvonalának fejlesztése és
 - a folyamkilométerek megjelölése;
- középtávú feladatnak tekintendő azon töltésszakaszok fejlesztése, melyek megfelelnek ugyan az MSZ 15292 szabvány előírásainak, azonban az árvízi tapasztalatok rosszak, a szakasza védekezés szempontjából nehezen megközelíthető;
- hosszú távon megoldandó feladatként ütemezendő a védvonalak többi szakaszán a keresztmetszeti hiányok pótlása, valamint a be nem töltött töltésközeli hullámtéri anyagárkok és holtág- keresztezések előírt mértékű feltöltése;
- d) Folyószabályozás tekintetében prioritása van:
- az árvízvédelmi fővédvonalak biztonsága és állékonysága megőrzésének, lehetőség szerint növelésének,
 - a hordalék és a jég levezetésének, illetve a meder egyensúlya megtartásának.
- e) Árvízi szükségtározót a meghatározott árvízvédelmi térségben lehetőleg nem lakott, be nem telepített, mezőgazdasági és erdőgazdasági hasznosítás szempontjából gyengébb minőségű területen indokolt kijelölni.
A szükségtározó céljára kijelölt területen bármilyen létesítményt elhelyezni csak a vízügyi hatóság hozzájárulásával lehet.
- f) Fakadó (szivárgó) vizek által veszélyeztetett területeket a településszerkezeti tervben ill. a helyi építési szabályzatban fel kell tüntetni és meg kell állapítani a vonatkozó korlátozásokat, tilalmakat.

7. Belvízvédelmi rendszerek

- a) Főművek vonatkozásában folytatni kell a belvízrendszerek rekonstrukcióját.
Szükséges a különböző kezelésű főművek (KÖR-KÖVIZIG, FVM Megyei Hivatal) azonos szintű fenntartásának biztosítása, a kezelők közötti koordináció.
- b) Megoldandó a nem állami tulajdonú, volt üzemi vízrendezési művek tulajdonjogának végleges rendezése.
- c) A vízrendezés távlati feladatainak megfogalmazásánál a terület érzékenységeivel, értékével, potenciálisan veszélyeztetett hozamával arányos megoldásokat indokolt szorgalmazni.

- d) Az ökológiai célú vízforgalom és az öntözővíz szétosztása területén a belvízi főművek kihasználását fokozni kívánatos (kettős hasznosítás), törekedve az eredeti folyásirányok betartására a különböző funkciók esetén. Távolabban a kettős hasznosítású rendszerek felülvizsgálata javasolt, indokolt esetben szétosztásukra is szükség lehet.
- e) A műtárgyak átépítésére, létesítésére az egyéb fejlesztések alkalmával célszerű elsősorban sort keríteni.
- f) A torkolati és a közbenső átemelő belvízi szivattyútelepek átépítésére vonatkozó programot meg kell valósítani és a rendelkezésre álló forrásoktól függően ütemezni a munkálatokat.
- g) A belvítározók és holtágak többcélú használatát kívánatos összehangolni a vízügyi, természet- és környezetvédelmi érdekekkel, valamint biztosítani szükséges a feltöltés és leürítés feltételeit, illetve holtágaknál rehabilitációjukat.

8. Térségi jelentőségű öntözőrendszerek

- a) A megye területén lévő és prognosztizálható vízhasználók számára a Tisza-völgyi vízkészlet-gazdálkodás keretén belül biztosítani kell a szükséges vízmennyiséget.
- b) A vízkészlet-gazdálkodásban fokozott szerepet indokolt kapnia a vízvisszatartásnak.
- c) A vízfelhasználás időbeli és területi összhangjának biztosítása érdekében megfelelő szinten javasolt fenntartani ill. fejleszteni a vízkészlet-gazdálkodási nagyműtárgyakat, tározási lehetőségeket és öntözőcsatornákat.
- d) A Maros-hordalékkúp felszín alatti vízkészletének védelme, ill. a térség kiváló minőségű szántóterületeinek öntözhetősége érdekében javasolt a felszíni öntözővízzel való ellátás műszaki lehetőségeinek tanulmányterv szintű vizsgálata.

9. Térségi jelentőségű ivóvízellátó rendszerek

- a) Térségi vízellátás tekintetében távolabban a rendszerek biztonságos üzemeltetését és a vízminőség EU szabványoknak való megfeleltetését kell előtérbe helyezni. Azoknál a vízszolgáltatóknál, ahol a vízminőség (arzén, ammónium, vas és mangán esetében) nem felel meg az EU hazai szabványnál szigorúbb határértékeinek, szükséges elvégezni a megfelelő ivóvízminőséget biztosító beruházásokat.

- b) Célszerű megvalósítani a többoldalú összeköttetéseket biztosító rendszerkapcsolatokat, melyek az egyes kistérségi vízműrendszerek biztonságos üzemeltetését segíthetik elő. Ehhez azonban célvizsgálatok és értékelések elvégzése szükséges.

10. Térségi jelentőségű szennyvízelvezető rendszerek

- a) Szennyvízelvezető vízközművel szükséges ellátni minden 2000 lakosegyenérték feletti terhelésű települést és mindenütt gondoskodni kell a terület, illetve a befogadó (talaj vagy felszíni víz) érzékenységeinek megfelelő szennyvíztisztítás megvalósításáról.
- b) Meg kell oldani minden olyan 2000 lakosegyenérték alatti terhelésű település szennyvízelvezetését és megfelelő szennyvíztisztítását, amely sérülékeny ivóvízbázis környezetében van.
- c) A szennyvíztisztítási technológia megválasztásánál — az EU normákat is figyelembe véve — legalább biológiai tisztítást kell biztosítani.
- d) A szennyeződésre érzékeny befogadóknál az állóvizek, valamint a vízfolyások szakaszonkénti terhelhetőségét egyedileg kell meghatározni.
- e) A szakaszos kiépítést a gazdaságosság és a környezetvédelmi követelmények mérlegelése mellett lehetővé kell tenni.
- f) A szennyvízelvezető vízközművön csak olyan megfelelően előkezelt (ipari) szennyvizet szabad elvezetni, amelyek a szennyvíziszap elhelyezését vagy hasznosítását nem gátolják.
- g) Azokon a (2000 lakosegyenérték alatti terhelésű) kistelepüléseken, amelyek gazdaságosan nem láthatók el szennyvízelvezető vízközművel és ahol a mértékadó talajvízszint lehetővé teszi, a 174/2003. (X.28.) Korm. rendelet szerint olyan szakszerű egyedi szennyvízkezelést (közműpótlókat) kell kialakítani, amelyek a szennyvízelvezető vízközművel azonos vagy közel azonos komfortot biztosítanak a vízgazdálkodási, környezetvédelmi és közegészségügyi érdekek sérelme nélkül.
- h) A tisztított szennyvizek elhelyezéséről – adott konkrét esetben – egy több változatot tartalmazó műszaki-gazdasági elemzés alapján indokolt dönteni.
- i) A Körösöket közvetlenül újabb szennyvízkibocsátóktól származó szennyezőanyag-mennyiséggel nem szabad terhelni, a meglévő 2000 lakosegyenérték feletti terhelésű települések meglévő tisztítóműveinél pedig a tápanyag-eltávolítást is biztosító tisztítási technológia kialakításáról szükséges gondoskodni.
- j) A Maros hordalékkúp területén található azon felszíni befogadók esetében, melyek aktív vízfrissítő művel nem rendelkeznek, a tisztítás mértékét a felszín alatti vízkészlet védelmi előírásainak megfelelően javasolt meghatározni.

- k) Távlatban a szennyvíziszapok kezelése érdekében térségi szennyvíziszapkezelő telepek kialakítása szükséges a nagyobb szennyvíztisztító telepek környezetében. A keletkező szennyvíziszapok ártalmatlanításaként javasolt a komposztálást előnyben részesíteni.

11. Energiaközmű hálózatok és építmények

- a) A térségi jelentőségű energiaközmű hálózatok és létesítmények megvalósíthatóságát biztosító sávok ill. területek, valamint az országos és térségi létesítmény által igényelt magassági és egyéb korlátozások övezetének szabályozásában az ágazati szabványok és előírások irányadók.
- b) Az energiaközmű hálózatok és létesítmények fektetési, elhelyezési formáját a településrendezési tervben szükséges szabályozni. Új vezetékek létesítésekor a műszaki-gazdasági szempontokat és a környezeti állapot javításának szempontjait egyaránt mérlegelni kell.
- c) Szélerőmű nem telepíthető az ökológiai hálózat övezeteiben, tájképvédelmi övezetben, NATURA 2000 területeken, felszín alatti védett természeti érték területének felszíni vetületén, illetve ezek 1000 m-es védőövezetében.

12. Térségi jelentőségű villamosenergia-hálózatok és építmények

- a) Villamosenergia-hálózatoknál a műszaki feltételek 0,4–20 kV-os hálózatiig bezárólag teszik lehetővé a vezetékek oszlopokra történő telepítése helyett földkábelek alkalmazását, ezért új hálózatok létesítésénél ezt a megoldást kell előnyben részesíteni.
- b) A 120 kV-os fektetési formát differenciáltan kell megállapítani. Földkábeles megoldást nagyvárosokban, sűrűn lakott városrészekben, táj- és környezetvédelem szempontjából nagyon indokolt esetben kell preferálni, egyébként a szabadvezetékes megoldás ajánlott. Nagyfeszültségű szabadvezetékek tervezésekor elsődleges szempont a nyomvonal lakóterülettől, illetve — lehetőség szerint — a védett természeti területektől távol történő vezetése.
- c) A villamosenergia-hálózatok biztonsági övezetére, az ott folytatandó bármilyen tevékenységre a 11/1984. (VIII.22.) IpM számú rendeletben foglaltak, valamint az OTTrT, a megyei területrendezési terv övezeti terve és az érintett település szabályozási terve az irányadó.

- d) A közép- és kisméretű hálózatok tervezett létesítményeinek hely- és nyomvonal-biztosítása a településrendezési tervekben jelenítendő meg.

13. Közlekedési hálózatok és építmények

- a) A közlekedési létesítmények tervezése és megvalósítása során az érvényes szakági előírások szerint kell eljárni, figyelemmel a várható forgalmi igényekre. Prioritásként kezelendő az emberi környezet védelme, beleértve a forgalombiztonságot, valamint a táj- és természetvédelem követelményeit.
- b) Minden új gyorsforgalmi út, főközlekedési út, ill. elkerülő szakasznak, nyomvonalnak kijelölését természetvédelmi hatástanulmány előzze meg.
- c) A gyorsforgalmi úthálózat ütemezett szakaszos kiépítését a tárgyban mindenkor érvényes Kormányrendeletnek megfelelően kell feltételezni, azonban minden lehetséges megoldás és ütemezés során gondoskodni kell a párhuzamos lassú, kiszolgáló, ill. közforgalmú járművek balesetmentes közlekedésének biztosításáról.
- d) A tervezett új nyomvonalak, ill. nyomvonalszakaszok, csomópontok és más közlekedési létesítmények területigényének pontosítása a települések településrendezési terveinek készítése során biztosítandó.

II. fejezet

MEGYEI ÖVEZETRE VONATKOZÓ AJÁNLÁSOK

14. Kiemelten fontos érzékeny természeti terület övezete

- a) Az övezetbe tartozó térségben meglévő gyepterületek rovására más területhasználatok ne növekedjenek.
- b) Az övezetbe tartozó térségben folyók árterein lévő szántóterületeket gyepesíteni ill. erdősíteni javasolt.
- c) Az övezetbe tartozó települések rendezési tervének külterületi szabályzatában hangsúlyt kell helyezni
- a gyepek, kaszálók, legelők megtartására;
 - a meglévő fasorok és egyéb fás zöldfelületek megőrzésére;
 - védőfásítások, védérdősávok telepítésére;
 - a gyengébb minőségű szántóterületek gyepesítésére, őshonos fafajú erdősítésére;

- a gyeper- és erdőgazdálkodás, állattartás természetvédelmi érdekeket szem előtt tartó szabályozására;
 - a vizes élőhelyek rehabilitására
- a 49/2001 (IV.03.) Korm. rendelet maradéktalan teljesítése mellett.

15. A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete

- a) A kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezetben kiváló adottságú földterület beépítésre szánt területté csak kivételesen indokolt esetben jelölhető ki.
- b) Az övezetben elő kell segíteni az agrár-térszerkezetet előnyösen formáló mozaikos védő erdősávok, fasorok telepítését, egyben biztosítani kell a meglévő mezsgyék, erdősávok védelmét.
- c) Biztosítani kell az optimális talajszerkezet, tápanyagtartalom és talajfauna megőrzését.

16. Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete

- a) Általában indokolt felszámolni minden olyan tevékenységet, vagy biztonságos műszaki védelemmel ellátni, amely az ivóvízbázist bármilyen formában veszélyezteti.
- b) A vízbázison lévő településeken törekedni kell a szennyvízcsatorna-hálózat teljes kiépítésére, korszerű szennyvíztisztítók létesítésére és térségi kommunális hulladéklerakókhoz csatlakozás feltételeinek megteremtésére.
- c) Külterületi lakóhelyeken, a kis laksűrűségű településeken és településrészekben, valamint az üzemi telephelyeken költség- és környezetkímélő szakszerű egyedi szennyvízkezelési megoldásokat kell kialakítani.
- d) A mezőgazdasági vegyszerfelhasználás korlátozása, esetenként tiltása javasolt.
- e) A Maros-hordalékkúpon lévő vízbázisok földtanilag sérülékenyek, ezért azoknál a vonatkozó kormányrendelet értelmében [123/1997 (VII.18.)] diagnosztikai felmérést, majd indokolt esetben védőterületek kijelölését kell elvégezni.
- f) A sérülékeny környezetben lévő felszín alatti vízkészletek védelme az üzemelő, a tartalék és a távlati hasznosításra kijelölt vízbázisokra egyaránt kiterjed.
- g) A térségben lévő használaton kívüli mélyfúrású kutakat indokolt megszüntetni, a többi kút vízjogi engedélyét pedig rendezni szükséges. A feladatok elvégzéséhez az önkormányzatoknak állami forrásból kellene fedezetet biztosítani.

- h) Az övezetbe tartozó települések kül- és belterületén lévő, használaton kívüli, emésztőaknaként használt ásott kutakba a szennyvízbevezetést soron kívül meg kell szüntetni és a kutakat el kell tömedékelni. Ahol szennyvízcsatorna-hálózat rendelkezésre áll, rá kell kötni azokra, egyéb esetekben pedig mielőbb meg kell valósítani a szakszerű egyedi szennyvízkezelés valamely módozatát.
- i) Az önkormányzatok kezelésében lévő szabadkifolyású közutak felújítását, karbantartását javasolt elvégezni.
- j) Az övezet területén folytatott mezőgazdasági tevékenységhez szükséges öntözővíz biztosítását elsősorban a felszíni öntöző- és kettőshasznosítású csatornákkal javasolt megoldani.

17. Felszíni vizek vízminőség-védelmi vízgyűjtő területének övezete

- a) A Maros-hordalékkúp felszíni befogadói a II. egyéb védett területek kategóriába tartoznak, ahol a használt és szennyvizek kibocsátási határértékeit a 9/2002. (III.22.) KöM-KöViM együttes rendelet 1. sz. melléklete határozza meg.
- b) Az övezetben csak környezetkímélő gazdasági tevékenység, korlátozott vegyszer- és műtrágya-felhasználású mező- és erdőgazdálkodás folytatható.
- c) Az övezetben lévő településeken a lehető leghamarabb meg kell oldani a szennyvizek ártalommentes elhelyezését, lehetőség szerint szennyvízcsatornát kell biztosítani a kommunális szennyvizek elvezetésére. Törekedni kell a tisztított szennyvizek újrahasznosítására, illetve a költség- és környezetkímélő természetközeli szennyvíztisztítási eljárások alkalmazására.

18. Védett természeti terület övezete

- a) A védett természeti területek állagának, állapotának, hasznosítási formájának, ill. módjának a természetvédelmi célokkal ellentétes megváltoztatása nem megengedhető.
- b) A védett területek jogszabályokkal biztosított védettségi szintje nem csökkenthető, ennek biztosítása érdekében a védett természeti területek kiterjedése sem csökkenhet.
- c) Védett természeti területen elkerülendő távközlési és energetikai magasépítmény, potenciálisan környezetszennyező, szennyező létesítmény; így különösen hulladéklerakó, döngkút, szennyvíziszap tározó, hígtrágya tározó létesítése.
- d) Védett természeti területen meglévő és üzemelő külszíni bánya, hulladéklerakó, döngkút, szennyvíziszap tároló, hígtrágya tároló üzemeltetése csak a természetvédelmi célokkal összeegyeztethetően, a természeti értékek, tájképi adottságok veszélyeztetése nélkül javasolt.

- e) Az övezetben érintett települések belterületeinek bővítése csak a hagyományos településszerkezethez és úthálózatához szervesen igazodva javasolt.
- f) Védett természeti területet beépítésre szánt területté minősíteni vagy beépítésre nem szánt területet beépíteni csak természetvédelmi fenntartási, kutatás, oktatási, bemutatói, ismeretterjesztési cél megvalósítása érdekében, ill. az előbbiekhöz kapcsolódó ökoturisztikai célból akkor lehet, ha a cél másként nem érhető el.
- g) A károsodott, degradálódott védett természeti területek helyreállítását, rekonstrukcióját biztosítani kell, e területek rekonstrukciója érdekében a tulajdonosok támogatásban részesítendőek.
- h) Védett természeti területen lévő erdő elsődleges rendeltetése védelmi. Erdőtelepítés kizárólag őshonos fafajokkal, természetkímélő módon és a termőhely típusra jellemző elegyarányoknak megfelelően végezhető. Erdőnevelést a természetes erdőtársulások fajösszetételét és állományszerkezetét megközelítő, természetkímélő módszerek alkalmazásával, erdőfelújítást a termőhelynek megfelelő őshonos fajokkal, természetes felújítási (fokozatos felújító vágás, szálalás, szálaló vágás) módszerekkel kell végezni. Az erdőben tarvágás csak nem őshonos fafajokból álló, vagy természetes felújításra nem képes állományokban (összefüggően max. 3 ha kiterjedésben) engedélyezhető.
- i) A természetes vízfolyások új vagy más mederbe terelése, a természetközeli állapotot veszélyeztető duzzasztása nem javasolható.
- j) A gyepterületeken tájjelleget megváltoztató fásítás, valamint nem védelmi tevékenység céljából történő gyepfeltörés tilalma javasolt.
- k) közlekedési vonalas infrastruktúra övezeten áthaladó szakaszai mellett csak a forgalom biztonságát közvetlenül szolgáló építmények helyezhetők el.

19. Védett természeti terület védőövezete

- a) Védett természeti terület védőövezetében az elsődleges tevékenység korlátozására csak indokolt esetben, a védett terület alapvető funkciójának veszélyeztetése esetén kerülhet sor.
- b) A védett természeti terület és a védőövezet terhelését jelentősen növelő beépítések, valamint természet- és tájvédelmi szempontból zavaró egyéb építmények létesítése nem javasolható.
- c) Az övezetben hulladéklerakó telepítése nem engedélyezhető, regionális hulladéklerakó hely pedig nem jelölhető ki.
- d) A védőövezetben a védett természeti területet veszélyeztető vagy zavaró tevékenység nem folytatható.

- e) A védőövezetben a meglévő természetes és természetközeli művelési ágak fenntartása javasolt, művelési ág változtatás csak intenzív módból extenzív módba javasolható.
- f) Védőövezet területén ipari-gazdasági övezet nem jelölhető ki.
- g) közlekedési vonalas infrastruktúra övezeten áthaladó szakaszai mellett csak a forgalom biztonságát közvetlenül szolgáló építmények helyezhetők el.

20. Természeti terület övezete

- a) Az övezetben kialakult tájhasználatot megváltoztatni csak a természetes állapothoz közelítés érdekében indokolt.
- b) Természeti területen csak olyan gazdasági célú hasznosítás, környezeti igénybevétel, gazdálkodás javasolható, amely a terület biológiai sokféleségét fenntartja.
- c) Természeti területen természetes vagy természetközeli erdők, gyepék (rét, legelő) nádasok, vizes élőhelyek nem szüntethetők meg.
- d) Az övezetben megfelelő csatornák kialakításával biztosítani javasolt a hullámtéri anyagnyerő helyek, kubikgödrök, egyéb mélyedések vízfolyását a természetes vízi életviszonyok visszaállítása, a flóra és fauna fennmaradása érdekében.
- e) Természeti területen új építmény létesítése csak indokolt esetben a természeti értékek, tájképi adottságok károsítása, sérelme nélkül javasolható.
- f) Fás legelőn és lápos-mocsaras területen ill. azok 500 méteres körzetében a vonalas létesítmények és egyéb művi és zavaró objektumok telepítése elkerülendő.
- g) Természeti terület beépítésre szánt területté való minősítése általában nem kívánatos, ill. indokoltan csak abban az esetben, ha a terület természeti értékei nem károsodnak, tájképi értékei, adottságai is fennmaradnak, továbbá a terület biológiai sokfélesége nem károsodik helyreállíthatatlanul.
- h) Közlekedési vonalas infrastruktúra övezeten áthaladó szakaszai mellett csak a forgalom biztonságát közvetlenül szolgáló építmények helyezhetők el.

21. Ökológiai (zöld) folyosó övezete

- a) Ökológiai folyosók területén csak természet- és környezetkímélő területfelhasználás, valamint tevékenységek folytatása javasolt.
- b) A meglévő természetközeli művelési ágú földterületek művelési ágának megváltoztatása nem javasolható. Kivétel, ha az a táj arculatának megfelelően, a termőhelyi viszonyokhoz igazodva a természetközeli gazdálkodás irányába — külterjes erdő, rét és gyepgazdálkodás — történik.

- c) Meglévő természetes vagy természetközeli állapotú, jellemzően gypvegetációjú területek erdősítése kerülendő.
- d) Az övezetben az extenzív gazdálkodás kívánatos.
- e) Az övezetben az árkok, csatornák, utak mentén és a táblák szélén az élővilág fennmaradását szolgáló fasorokat, cserjesávokat, erdősávokat javasolt fenntartani, illetve telepíteni.
- f) Közlekedési vonalas infrastruktúra övezeten áthaladó szakaszai mellett csak a forgalom biztonságát közvetlenül szolgáló építmények helyezhetők el.
- g) Az ökológiai folyosók korábban káros tevékenység miatt keletkezett hézagait pótolni szükséges.

22. Térségi tájrehabilitációt igénylő terület övezete

- a) A jelentős mértékben átalakított roncsolt területek, tájsebek és műszaki védelem nélküli hulladéklerakók rehabilitálása során a környező területek adottságaihoz és területhasználatához illeszkedő újrahasznosítást javasolt megvalósítani, hangsúlyosan kezelve a véderdők, védelmi célú zöldfelületek létesítését.
- b) Az újrahasznosítás célját és szabályait a jogszabályi előírások szerint elkészítendő tájrendezési terv alapján a településrendezési tervben ajánlott meghatározni.

23. Tájképvédelmi terület övezete

- a) Az övezetben törekedni kell a hullámterek eredeti, ill. eredetihez közeli állapotának visszaállítására és a védelem fokozására.
- b) Erdőterületen csak az erdőgazdálkodást, vadgazdálkodást, turizmust, kutatást–oktatást szolgáló épületek elhelyezése javasolható a természeti értékek sérelme nélkül.
- c) Az övezetben törekedni kell az erdőterületek növelésére, a mezőgazdasági területeken a művelési ágak kialakult arányának megtartására.
- d) A művelési ág megváltoztatása, ill. más célú területhasználat csak az adottságoknak megfelelő termelési szerkezet, tájhasználat kialakítása, ill. a tájkarakter erősítése, valamint közmű és közút építése érdekében javasolt.
- e) Tájképileg érzékeny, beépítési igények által veszélyeztetett városi, város-közeli területeken, valamint az üdülési hasznosítású vízpartok, holtágak mentén figyelmet kell fordítani arra, hogy a telkek tovább ne aprózódjanak, és a zöldfelületi fedettségük ne csökkenjen. A tájképet károsító üdülőépítkezések megakadályozása érdekében tájba illeszkedő, hagyományos építészeti megoldásokra kell törekedni.

- f) Az övezet településeinek szabályozási tervében különös figyelmet kell fordítani a sík tájban jellegzetes tájképi értéket képviselő földvárak és kunhalmok, valamint településképi és tájképi értékkel rendelkező jelentős épületek (kastélyok, szélmalomok stb.), építészeti egységes településmagok megőrzésére, sziluettvédelmi területük kijelölésére (különös tekintettel a Dombegyház–Battonya–Mezőhegyes, Szarvas, továbbá Gyomaendrőd–Csárdaszállás térségi kunhalmokra, valamint Gyula, Békés, Békéscsaba, Sarkad, Orosháza, Tótkomlós, Mezőberény, Gyomaendrőd stb. településmagjának sziluettvédelmére).
- g) Az övezetben beépítésre nem szánt területek belterületbe vonása csak korlátozottan engedélyezhető:
- csak a meglévő beépítési területhez kapcsolódva, valamint külterületen a megyei területrendezési terv elfogadását megelőzően művelésből kivett területen javasolható;
 - a települések beépítésre szánt területe csak a történelmi településszerkezethez igazodva, az utcahálózat szerves folytatásaként növelhető.
- h) Az övezetben az adott településre jellemző, jellegzetes tájképi elemek fennmaradását biztosító, a tájjelleghez igazodó építési megoldásokat célszerű alkalmazni. Részletes szabályozást a településrendezési tervekben szükséges meghatározni.
- i) A tájban megjelenő település-sziluetet megváltoztató bel- vagy külterületi magas építmények, általában a látványkárosító, tájidegen építmények elhelyezését kerülni kell. A településrendezési tervekben a kialakult településképnek megfelelően javasolt meghatározni az épületek magassági korlátozását.
- j) A kedvezőtlen megjelenésű településszélek, külterületi épületek (silók, geodéziai pontok stb.) és a távvezetékek takarását erdősítéssel, fasorok létesítésével célszerű megoldani, ha az a táj jellegét nem változtatja meg.
- k) Az új távvezetékek (energia- és hírközlő vezetékek) létesítésekor törekedni kell azok terepszint alatti elhelyezésére, ha ez védendő értéket nem veszélyeztet.
- l) Az övezetben új külszíni bánya csak nemzetgazdasági érdekből, a természetvédelmi- és kulturális örökségvédelmi hatóság által meghatározott feltételek mellett nyitható.
- m) Az egyedi tájértékek tájképvédelmét – felmérésüket követően – biztosítani szükséges és megóvásuk érdekében a településrendezési tervekben részletes szabályozási előírások fogantatosítandók.

24. Térségi hulladéklerakó hely kijelöléséhez vizsgálat alá vonható terület övezete

- a) Térségi hulladéklerakó hely kijelölését a vonatkozó OTrT szabályokon túl a tájképvédelmi terület övezetén belül is indokolt elkerülni.
- b) Környezetvédelmi szempontok alapján szorgalmazni kell az egyedileg (települési szinten) kialakított hulladéklerakók helyett a térségi jelentőségű hulladéklerakók létesítését.
- c) Térségi hulladéklerakók és létesítményei környezetvédelmi célú fásítással, illetve erdősítéssel tervezendők.
- d) A meglévő települési kommunális hulladéklerakók felszámolásával egyidejűleg az érintett területek rekultivációját is szükséges elvégezni, azokat a készülő vagy felülvizsgálatra kerülő településrendezési tervekben feltüntetni.

25. Rendszeresen belvízjárta terület övezete

- a) Az alföldi térség rendszeresen belvízjárta területeinek pontosítását a 2000. évi belvizek alapján indokolt elvégezni.
- b) A belvízkárok elleni védekezésben fokozottan ki kell használni az adott terület adottságaihoz igazodó területhasználatban rejlő lehetőségeket.
- c) A mélyfekvésű, belvíz által gyakran veszélyeztetett területeket fokozatosan javasolt kivonni a szántóföldi művelésből és más célokra — elsősorban gyepről, illetve erdő, nádas, esetleg halastó — hasznosítani. A művelési ág váltást komplex kategóriaként indokolt kezelni, ahol figyelembe kell venni a domborzati, talajtani, vízgazdálkodási, illetve mezőgazdasági, természetvédelmi és környezetvédelmi szempontokat egyaránt.
- d) A településrendezési tervekben indokolt lehatárolni a mélyen fekvő, lefolyástalan területeket, és meghatározni a beépítésükre vonatkozó feltételeket, előírásokat.
- e) A megyében az új területhasznosítási elképzelések, a földhasználat és birtokkoncentráció kialakítása során figyelembe kell venni a terület melioráltságát, annak állapotát. Az olyan külterjes hasznosításra kijelölt területeken, melyeken rendszeresen előfordul a belvizek általi elöntés, a meliorációs létesítmények további funkcióját biztosítani kell, mert azok a szomszédos — belterjes gazdálkodású — területek és a belterületek káros vizeinek elvezetését is szolgálják.
- f) Gondoskodni indokolt a belvízjárta területek vízrendszerének az új tájgazdálkodással együttműködő megtervezéséről, megvalósításáról és folyamatos fenntartásáról.

- g) A bel- és külterületi vízrendezést komplexen javasolt kezelni.
- h) A természetvédelmi törvény alapján a településrendezési tervekben kell kijelölni a természetközeli területeket és vizes élőhelyeket (ökológiai vízellátás megoldása céljából).
- i) A többcélú hasznosítás összehangolása javasolt a természet- és környezetvédelmi érdekekkel (vizes területek ill. élőhelyek növelése), szorgalmazni kell, hogy a gazdák csatlakozzanak az érzékeny természeti területek rendszeréhez.
- j) A belvíztározók vízminőség-védelme érdekében a tározók fölötti vízgyűjtőn folyó tevékenységeket, különösen a szennyvízkibocsátások feltételeit jogszabályokkal szigorítani indokolt, a szennyvízkezelés megoldásával párhuzamosan.
- k) A természetvédelmi értékeket jelentő vizes élőhelyeket és nedves réteket lecsapoló csatornák üzemeltetését az alapvető funkció biztosításának figyelembevételével, a természetvédelmi szempontoknak megfelelően javasolt szabályozni.
- l) Folytatni indokolt a holtágak rehabilitációját és biztosítani azok racionális, fenntartható hasznosítását és a környezet külterjes mezőgazdasági hasznosításának ösztönzését.

26. Hullámtér és nyílt ártér övezete

- a) Hullámtéren való építkezést a 46/1999. (III. 18.) Kormányrendelet szabályozza, melynek értelmében ott csak a meder használatával összefüggő építményt szabad elhelyezni.
- b) A turizmust és a vízi sportokat kiszolgáló létesítményeket — a környezetvédelmi és kommunális létesítmények kivételével — a mentett oldalon javasolt kialakítani.
- c) A hullámterek árvízelvező képességének csökkentése nem megengedhető.
- d) A hullámterek területe nem csökkenthető.
- e) A hullámterek területfelhasználásának megváltoztatásával az árvízvédelmi szempontokat kell elsődlegesnek tekinteni.
- f) Szorgalmazni kell a hullámtéri területeken folyó mezőgazdasági tevékenység visszaszorítását.
- g) Hullámtéri szántók erdősítése az árvízvédelmi töltés védelmi igényének mértékéig indokolt (legfeljebb 30 m-es sáv), a fennmaradó területeket gyep művelési ágban kell hasznosítani.

- h) Nem javasolt a medrek, hullámterek, a töltések és a mentett oldali védősávok további természetvédelmi területté nyilvánítása, mert ez az árvízvédelmi tevékenység akadályává válhat. Ilyen területen az árvízvédelmi fenntartási és védelmi beavatkozásoknak elsőbbséget kell adni.
- i) Fakadó (szivárgó) vizek által veszélyeztetett területeket a településszerkezeti tervben ill. a helyi építési szabályzatban fel kell tüntetni és megállapítani a vonatkozó korlátozásokat, tilalmakat.
- j) A hullámterek — amennyiben azok nem védett természeti terület részei — a hullámterek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról szóló 46/1999. (III.18.) Korm. rendelet értelmében természeti területként kezelendők, ezért azokra a természeti területekre vonatkozó irányelvek egyidejűleg érvényesek.

27. Szélerózióknak kitett terület övezete

- a) Az övezetbe tartozó területek fásítása erdő, erdősávok, fasorok és facsoportok formájában valósítandó meg. Az erdősítést minden esetben területelegyesen javasolt elvégezni, az elegyítés módját a termőhelyi viszonyok határozzák meg.
- b) A mezővédő erdősávok telepítését általában az uralkodó szélirányra merőlegesen, a táblák kialakításával összehangoltan javasolt végezni. A fafajok megválasztásánál ügyelni kell a talajadottságokra és a már meglévő, illetve tájba illő fajták viszonyára. Előnyben kell részesíteni az őshonos- és kevésbé allergizáló fafajokat.
- c) Ha a védőerdősávok kialakításának szükségessége természetvédelmi célokkal is találkozik, ott az erdők és nagyobb facsoportok a védett területek átmeneti zónájaként telepítendőek (ökológiai hálózat).
- d) A szántóföldi művelésből kivont területek megkötése az előbbieket mellett gyepezéssel végezhető el, de ehhez nélkülözhetetlen az öntözés feltételeinek biztosítása. Mindenképpen törekedni kell zárt gyeptakaró létrehozására.
- e) Az ültetett növények védő szerepe meghosszabbítandó a betakarítás után meghagyott magas tarlóval, szalmafedéssel, illetve betárcsázásával és tarlólántás utáni gyomavarral.
- f) A talajfedés speciális eseteként alkalmazható a fóliázás, mely tökéletes árnyékoló és nedvességtartó.
- g) A talaj ellenállásának növelése érdekében öntözés, megfelelő talajművelés, természetes és mesterséges anyagokkal való feljavítás javasolt.

28. Honvédelmi és katasztrófavédelmi terület övezete

- a) Honvédségi létesítmények elhelyezésére, működtetésére, védelmére vonatkozó szabályokat a Honvédelmi Minisztérium állapítja meg. Ezeket az OTÉK előírásainak figyelembevételével a településrendezési tervekben érvényesíteni kell.
- b) Felhagyott katonai objektumok környezetkímélő rehabilitációját ajánlott minél előbb elvégezni.
- c) Katasztrófavédelmi területek megyei övezetében a vonatkozó ágazati jogszabályok előírásait kell alkalmazni.